

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΖΩΜΑΣ

Εργοτάξιο η Βουλγαρία στα ιδιωτικά και δημόσια έργα

■ ΑΝΝΗ ΚΑΡΟΛΙΔΟΥ

Με 12 δισεκ. ευρώ, να διατίθενται από τα Κοινοτικά Ταμεία Συνοχής, στη Βουλγαρία, στην περίοδο 2007-2013 και τον ιδιωτικο- κατασκευαστικό κλάδο να βρίσκεται σε οργασμό, η γειτονική χώρα γίνεται ευθύς αμέσως πεδίο επιχειρηματικής δράσης λαμπρό για τους Έλληνες μηχανικούς και τις ελληνικές κατασκευαστικές. Πέρα από αυτό και γενικότερα, στα επόμενα χρόνια, η συγκεκριμένη αγορά θα δώσει σημαντικές ευκαιρίες για όλους τους κλάδους και όλα τα επαγγέλματα, όπως υποστήριξε στο 'Τ' ο Δρ. Δημήτριος Ζώμας, Σύμβουλος Α' Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων της Ελληνικής Πρεσβείας στη Σόφια.

■ Η Βουλγαρία, κατά την τελευταία 10ετία, υπήρξε 'προορισμός πρώτης επιλογής' για τους Έλληνες επιχειρηματίες. Στην παρούσα φάση η ελληνική επιχειρηματική δραστηριότητα τι έχει να παρουσιάσει και τι έχει καταγραφεί στο ενεργητικό της;

«Η Βουλγαρία έχει ιστορικά επιτελέσει καταλυτικό ρόλο στην διεθνοποίηση των ελληνικών επιχειρήσεων. Οι συνθήκες που δημιουργήθηκαν στις γειτονικές βαλκανικές χώρες στα τέλη του '80 με τις αρχές του '90, η κοινή νοοτροπία, η ανάγκη επέκτασης των ελληνικών επιχειρήσεων αλλά όχι σε πολύ δύσκολες περιοχές, δηλ. η προτίμηση σε χώρες με μέσου επιπέδου ανταγωνιστικές συνθήκες αγοράς, συνετέλεσαν μαζί και με άλλους παράγοντες στην έλευση των Ελλήνων επιχειρηματιών στην Βουλγαρία (στην Ρουμανία κ.α.). Στην αρχή η Βουλγαρία προσέλκυσε μικρές βιοτεχνίες (που άρχιζαν να χάνουν έδαφος στην ελληνική αγορά κυρίως λόγω κόστους εργασίας) και εμπορικές επιχειρήσεις, ο ορίζοντας των οποίων δεν ήταν πολύ μεγάλος. Σε αυτό συνετέλεσε και η κατάσταση της τοπικής αγοράς και οι αγοραστικές δυνατότητες των βούλγαρων καταναλωτών. Στην συνέχεια (δηλ. περίπου στο 1998-9) άρχισαν να επενδύουν στην Βουλγαρία οι μεγάλοι ελληνικοί όμιλοι, με κύριο αντικείμενο τις υπηρεσίες (τράπεζες και τηλεπικοινωνίες) ή την βιομηχανία (σίδηρος, τρόφιμα και ποτά). Ήταν η εποχή όπου οι σημαντικές ελληνικές επιχειρήσεις διαπίστωσαν τόσο την ανάγκη επέκτασης στο εξωτερικό ως δυνατότητας γιγάντωσης και επιβίωσης στην όλο και ανταγωνιστικότερη

διεθνή αγορά, όσο και τις ευκαιρίες που παρουσίαζε η Βουλγαρία. Η συνέπεια αυτής της διαπίστωσης και των επιτυχών κινήσεων ήταν η κατάληψη εκ μέρους των ελληνικών κεφαλαίων της πρώτης τότε και σήμερα δεύτερης θέσης στην κατάταξη των ξένων επενδύσεων στην Βουλγαρία. Τα τελευταία χρόνια η παρουσία των Ελλήνων περνά σε διαφορετικό στάδιο, εκείνο όπου οι μεγάλοι ελληνικοί εμπορικοί όμιλοι, οι οποίοι αντιπροσωπεύουν στην Ελλάδα, αλυσίδες (κυρίως λιανικού εμπορίου) του εξωτερικού, εξασφαλίζουν την άδεια να «λειτουργήσουν» και τα καταστήματα στην Βουλγαρία (συνήθως και στην Ρουμανία και την ΠΓΔΜ). Επιβεβαιώνουν δηλ. στην σημερινή φάση την παλιά διαπίστωση ότι οι Έλληνες είναι κυρίως έμποροι, όπως άλλωστε τους γνώριζε η βαλκανική χερσόνησος ήδη από τον 17ο αι. Σήμερα οι Έλληνες επεκτείνονται – ως συνέπεια τόσο των αναγκών του λιανικού εμπορίου όσο και των δυνατοτήτων που προσφέρει σε αυτό το επίπεδο πλέον η βουλγαρική αγορά – και στην αστική ανάπτυξη (κατασκευές) και στις υποδομές. Συνολικά οι δύο οικονομίες θα μπορούσε να ισχυρισθεί κανείς ότι έχουν «ολοκληρωθεί» και ακολουθούν μία παράλληλη πορεία, ήδη προτού η Βουλγαρία ενταχθεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση (που πιστεύουμε ότι θα γίνει την 1.1.2007), αφού εκτός από ένα ελληνικό κεφάλαιο ύψους 1,35 δισεκ. € που έχει αρχικώς επενδυθεί στην χώρα (και περίπου άλλα τόσα με αυξήσεις κεφαλαίου), καταγράφονται ετησίως και εμπορικές συναλλαγές ύψους περίπου 1,5 δισεκ. € (με θετικό για την Ελλάδα εμπορικό ισοζύγιο αφού οι ελληνικές εξαγωγές ξεπερνούν τα 850 εκατ. €).»

■ Στον τομέα των κατασκευών όπως και των συναφών ή συγγενών δραστηριοτήτων, π.χ. δομικά υλικά, έργα περιβαλλοντικά, ενεργειακά κ.αλ., οι Έλληνες επιχειρηματίες έχουν εισδύσει στο βαθμό που το έκαναν σε άλλους κλάδους;

«Ο τομέας των κατασκευών έχει αναδειχτεί σε σημαντική αγορά για την Βουλγαρία μόλις τα

τελευταία χρόνια, ιδιαίτερα όταν η ευρωπαϊκή προοπτική της χώρας έγινε σαφής. Το γεγονός αυτό, όπως και το μέχρι πρότινος αποκλειστικό ενδιαφέρον των Ελλήνων του κλάδου στα εσωτερικά έργα (Ολυμπιακά και άλλα) συνετέλεσαν ώστε να μην καταγράφεται παρουσία στον τομέα αυτό αντίστοιχη των άλλων τομέων. Αυτό δεν σημαίνει ότι είμαστε απόντες. Αντίθετα βρισκόμαστε ψηλά στον πίνακα των έργων που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ, και αυτό χάρη σε 2-3 μεγάλα έργα που έχουν κερδίσει ελληνικές εταιρείες. Μπορούμε όμως να κυριαρχήσουμε και σε αυτό το πεδίο εάν γίνουν προσεκτικές και συνεπείς κινήσεις εκ μέρους των εταιριών που πραγματικά ενδιαφέρονται και είναι διατεθειμένες να εγκατασταθούν στην Βουλγαρία με μακροχρόνιο σχεδιασμό.»

■ Ποια η εικόνα και οι προοπτικές του κατασκευαστικού κλάδου στη γείτονα, είτε σε ό,τι αφορά στα δημόσια έργα, είτε στα ιδιωτικά (π.χ. real estate);

«Και οι δύο κατηγορίες έργων παρουσιάζουν μεγάλο ενδιαφέρον και δεν θα απείχε κανείς από την πραγματικότητα αν ισχυριζόταν ότι η Βουλγαρία είναι σήμερα ένα εργοτάξιο στα ιδιωτικά έργα και σίγουρα θα γίνει εντός ολίγου και στα δημόσια έργα. Την εποχή αυτή πραγματικά οι μεγάλες πόλεις και τα τουριστικά (θερινά και χειμερινά) θέρετρα εμφανίζουν μεγάλη οικοδομική δραστηριότητα σε κατοικίες, ξενοδοχεία, εμπορικά κέντρα, επιχειρηματικά κέντρα κλπ. Χαρακτηριστικά αναφέρω ότι πρόσφατα ξεκίνησαν την λειτουργία τους στην Σόφια δύο μεγάλα και πολυτελή εμπορικά κέντρα, ενώ έχουν ανακοινωθεί άλλα 4-5 και αντίστοιχος αριθμός για την επαρχία. Η έλευση μεγάλων αλυσίδων τροφίμων και οι ανάγκες τους σε χώρους οδηγούν στην κατασκευή μεγάλων οικοδομών στα περίχωρα των πόλεων. Εξάλλου τα δημόσια έργα αναμένεται να αποτελέσουν σημαντικό παράγοντα ανάπτυξης της οικονομίας μετά την είσοδό της στην ΕΕ.